

A JAPÁN KARDRÓL RÖVIDEN

A kard kialakulása

A japán kard a harcos lelkét jelképezte, ily módon tisztelték és ápolták hosszú élettartamán keresztül. A kardokat tulajdonosuk egész életükön át viselték. Voltak olyan pengék, amelyeket szerencsésnek tartottak, másokat szerencsétlennek véltek. Az utóbbi birtoklásáról azt tartották, hogy szenvedést és szegénységet hoz. Az első nem fém kardok a Jomon, vagy Jidai korból (ie. 6000-5000 illetve ie. 3000-2000) származnak. Az első fémből készült pengék pedig a Yayoi vagy Yayoi Jidai korban (ie. 2000-1500) jelentek meg. A korai kardok egyenesek voltak, hajlított pengéket csak később terveztek. A legenda szerint i.u. 700 körül élt Amakumi, a kardkovács mester, aki felfigyelt arra, mennyi kard törik a viadalok során. A mester új kardformával kezdett kísérletezni, és megalkotta az ívesen hajló fegyvert. Tökéletesedett a kovácsolási technika, edzési eljárás is. A legjobb minőségű kardokat a Kamakura-időszak (1185-1333) alatt készítették, amikor olyan kiemelkedő klánok harcoltak egymás ellen, mint a Minamoto és a Taira. Ez az időszak megfelelő volt a kardok tesztelésére, és a technológia fejlesztésére. Minamoto Yoshitsune (1159-1189) *Kim Banzainak* nevezte kardját, ami azt jelenti, hogy "*Hosszú életet a Császárnak*". A nemesség tagjai keresték az olyan tisztelt személy pártfogását, mint Minamoto. A hathatós uralkodói támogatás, az ezt követő időkben a kardkovács mesterség fejlődéséhez vezetett.

A kovácsok és kardjaik

Az előzőek eredményeként az alábbi mesterek széles körű tiszteletre tettek szert, mint a kiváló japán kardok készítői:

- ① Gotoba (1198-1221)
- ① A yamashirói Hisekumi (1149-1216) - Awatoguchi stílus
- ① A bizeni Norimune (1152-1214) - Ichimonji stílus

A kardkovácsok nagyon megbecsült tagjai a Japán társadalomnak. Mind a mai napig élő nemzeti kincsnek tekintik őket. A kardkészítés különleges lelki állapotot kíván. Ezért a munkát böjt, meditáció, testi-lelki megtisztulás előzi meg. A kovácsok mellett dolgoznak még fényező, tok és markolatkészítők.

Öt tartomány neve után öt kovácsiskola vált híressé:

- ① Mino
- ① Bizen
- ① Soshu
- ① Yamashiro
- ① Yamato

Fontosabb kardfajták:

① daito	⇒	61 cm-nél hosszabb kétkezes ívelt pengéjű kard
① katana	⇒	100-103 cm hosszú kard
① tachi	⇒	általában 127 cm hosszú kard
① wakizashi	⇒	közepes méretű kb. 56 cm hosszú kard
① tanto	⇒	kb. 29 cm hosszú kard formájú tőr

Az egyetlen hiba

Amikor a mongolok 1274-ben és 1281-ben betörték, kiderült, hogy a kardhegy különösen sérülékeny a sodronyinggel szemben, amit a betolakodók viseltek. **Goro Myudo Masamune** volt, aki kiküszöbölte ezt a hiányosságot a penge edzése és egyben élesítése által. Korábban a penge hegye rideg volt és külön hőkezelték. Ez gyenge pontja volt a fegyvernek. Masamune felfedezését átvette Japán összes vezető kardkészítője. A felfedező büszkesége akkora volt, hogy saját jelét sohasem véste bele pengéibe, abban a hitben, hogy a minőség önmagában azonosítja őt. A Yamato, Bizen, és Yamashiro fejlesztések mind egyesültek a Sosu (Sagami) kardkészítés hagyományaival. A Nambukocho korszakban (1336-1392) a hatalmi harcokat követő megosztottság, keserű viszályt eredményezett az északi és déli császárok között. Ebben az időben a hosszú kardot a *tachit*, a rövidebb és könnyebb *katana* helyettesítette. Ezt hüvelyében az övön átnyomva viselték úgy, hogy a vágóél legyen felül. Ez új kardforgató technikát kívánt, mely a *Ken-Jutsu* és a *Iai-Jutsu* fejlesztéseiben jutott eredményre. A *Ken-Jutsu* a kardvívás művészetének technikáit különböző iskolákban (*ryu*) rendszereztek és oktatták. Mai modern formája a *Kendo*, a kard útja. Az *Iai-Jutsu* a kard kirántásának művészete melynek lényege, hogy a lehető legrövidebb idő alatt a fegyver forgatható állapotba kerüljön. A kardot elsőként a tokjából kirántani és használni azt, kétségtelenül nagy előnyökkel jár...

Az utolsó teszt

Az elkészült kardokat egy hátborzongató esemény keretében tesztelték. Ez abból állt, hogy holttesteken vagy elítélteken próbálták ki tanúk jelenlétében, akik igazolták a penge megbízhatóságát. Habár borzasztóan hangzik, de a kardokat élő emberi ellenfelek leküzdésére tervezték, ezért a próbáknak is annyira életszerűnek kellett lenniük amennyire csak lehetett. Különböző vágásokat azért hajtottak végre, hogy teszteljék a vágóerőt. Azok a pengék, amelyek nem teljesítették a vágóteszt követelményeit, beolvasztásra kerültek, vagy lándzsákat, alabárdokat készítettek belőlük.

A kard végső útja

A mestermunka, a kard megszületése tulajdonképpen akkor történik meg, amikor kikerül a „lélekcsiszoló” (fényező) kezéből és a felszerelt sayába (tokba) várja, hogy gazdára leljen. A kardnak lelke van. Igazán akkor kezd élni, amikor először kiroppen hüvelyéből. A levegő szisszenése első sírása. Aztán ha jó gazdára lel, vele él és vigyázza, óvja életét. A jó kardot meg kell becsülni! Sokan esküsznek rá, hogy a sírba is magunkkal kell vinni, mások legméltóbb örökösöknek adják tovább.

Az Iaido

A *Iaido* (**I** jelen lenni, **Ai** egyesülni, **Do** út, módszer) a karddal való összhang útja: a kardrántás és azonnali védés-támadás művészete, ami a *Batto-Jutsu*ból, (**batto**: a kard kihúzása) a *Iai-Jutsu*ból fejlődött ki. Nem azonos pusztán a gyors kardrántással, bár az is nagy szerepet játszik gyakorlásában. Japán legnagyobb, és legismertebb kardművésze **Miyamoto Musashi** (1584-1645) volt, aki élete vége felé egy útmutatót írt "*Öt Gyűrű Könyve*" címmel, a kardművészet gyakorlásához. Eiji Yoshikawa huszadik századi japán író megírta az életrajzát, ami magyarul is megjelent.

Japán szavak és magyar megfelelőik

Magyar	Japán
Hosszú kard	Tachi
"Szamuráj kard"	Katana
Rövid kard	Wakizashi
Tőr	Tanto
Fakard	Bokuto, Boken
Bambuszkard	(Kendo) Shinai
A kard markolata	Tsuka
A rögzítő szeg	Mekugi
A markolat végének borítása	Tsuka gashira
A markolatvédő	Tsuba
A tsubát tartó lemez a pengén	Habaki
A hüvely	Saya
A hüvely felfüggesztési része	Kurikata
A hüvelyen lévő fonat	Sageo
A hüvely vége	Kojiri
A penge markolati része	Nakago
A markolati lyukak	Mekugi-ana
A penge éle	Ha
A penge hátoldala	Muna, vagy mine
Az edzési vonal	Hamon
A penge csúcsa és a vágó él	Kissaki, vagy monouchi
A penge ívének magassága	Sori